

מטרות ויעדים בהוראת עברית לשנה"ל תשפ"ה

בחטיבות הביניים ובחטיבות העליונות

יעדי משרד החינוך לשנה"ל תשפ"ה האלה:

- 1.2 קידום אוריינות ולמידה דיגיטלית
- 1.7 שילוב בינה מלאכותית לקידום תהליכי למידה, הוראה והערכה
- 2.1 צמצום הפערים הלימודיים בשפת אם

המטרות והיעדים שלהלן מבוססים על תוכנית הלימודים בהוראת עברית בחינוך העליסודי, תשס"ג ונגזרים מיעדי משרד החינוך שלעיל:

- שיפור הכשירות האוריינית הדבורה והכתובה בשפת האם עברית על-פי תוכנית הלימודים בעברית ובהתאמה ליעדי משרד החינוך ודמות הבוגר 2030 תוך פיתוח חוסן אורייני וקידום הישגים אישיים
- צמצום פערים לימודיים שנוצרו בגין העדר שליטה במיומנויות קריאה וכתובה ובגין הלמידה בתקופת המלחמה
- טיפוח עניין וסקרנות כלפי הלשון בכלל וכלפי הלשון העברית ודרכי השימוש בה בפרט
- הוקרת הלשון העברית על רבדיה מתוך הבנת ערכה הרוחני לעם היהודי ומתוך הבנת תפקידה המרכזי בתהליך התחייה הלאומית
- טיפוח מודעות למבנה השפה ולשימושיה בהקשרים שונים בשיח הדבור ובשיח הכתוב
- שילוב התקשוב בהוראת העברית, לרבות הכלים הדיגיטליים הרלוונטיים לתחום הדעת

בתוך כך נרצה להעמיק בלמידה את החינוך לחשיבה ולקריאה ביקורתית ואת שילוב הבינה המלאכותית בהוראת עברית, כמפורט להלן:

חינוך לחשיבה ולקריאה ביקורתית

יעד מרכזי בלימודי שפה ואוריינות היה תמיד חינוך לקריאה ביקורתית, והוא עולה בקנה אחד עם **חינוך לחשיבה**, אחד היעדים המרכזיים של המזכירות הפדגוגית במשרד החינוך. כיום, עם העלייה בכמות וברבגוניות של המידע שהקורא מתמודד איתו, לרבות התפתחות הבינה המלאכותית, גוברת חשיבותה של הקריאה הביקורתית, ויותר מתמיד הקוראים חייבים לדעת לבחור את מקורות המידע ולהעריך את איכותם ואת מהימנותם.

כשהקוראים מבנים משמעות בטקסטים שונים רציפים ושאינם רציפים הן בדפוס הן בפלטפורמות דיגיטליות, הם נוקטים תהליכים, אסטרטגיות ומיומנויות שונים כדי להבין את הטקסט. כמה מן האסטרטגיות הן **ההבחנה בין עובדה לדעה**, **זיהוי עמדות הכותבים**, **לרבות עמדות המוצגות כעמדות רווחות**, **מטרת כתיבת הטקסט** ועוד. אלה עשויות לסייע לקורא להבחין בחדשות כזב ובמידע מוטעו וכך לזהות מידע תקף, עדכני, מדויק ומהימן. אגב כך חשוב לעמוד עם התלמידים על עמדות "מחופשות" ועל עמדות המוצגות כעובדות (כמו פרסומות וטקסטים שכוועיים "המתחפשים" לטקסטים מידעיים). כמו כן יש לעמוד על הבחנה בין הצגה אובייקטיבית לבין הצגה סובייקטיבית של נקודות שונות בטקסט.

התהליכים, האסטרטגיות והמיומנויות הללו צריכים להיות אבני היסוד בתכנון תהליכי הוראה למידה הערכה.

הבינה המלאכותית בהוראת עברית

בינה מלאכותית (AI) היא מושג כולל למערכות מחשב היכולות לבצע משימות המחקות אינטליגנציה אנושית, כגון הבנת שפה טבעית, עיבוד מידע וקבלת החלטות והמסוגלות לשפר את עצמן על סמך איסוף מידע שוטף. הבינה המלאכותית חוללה מהפכה בתחום הקריאה והכתיבה באמצעות אספקת כלים וטכנולוגיות המסייעים ביצירת תוכן, שיפור דקדוק וסגנון. על המורים לשאוף לפתח הבנה

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית בחינוך העלייסודי

בסיסית של הבינה המלאכותית, יישומיה והשפעתה הפוטנציאלית על החינוך. הבנה זאת תאפשר להם לשלב ביעילות כלים וטכנולוגיות AI בפרקטיקות ההוראה שלהם.

שילוב הבינה המלאכותית ויישומיה בתוכני הלימוד

- המורים יבחנו דרכים לשלב נושאים ומיומנויות הקשורים לבינה מלאכותית בתוכנית הלימודים, לרבות לימוד מושגים, דיונים על אתיקה בשימוש בכלי הבינה המלאכותית והשפעות השימוש בה על הלמידה: המורים יעודדו את התלמידים לנתח ולהעריך את השלכות האתיות, החברתיות והכלכליות של הבינה המלאכותית ולטפח הבנה מאוזנת של היתרונות ושל האתגרים הפוטנציאליים.
- התלמידים יתנסו בשימוש בבינה המלאכותית לצורכי הלמידה, כגון שימוש בבינה המלאכותית לצורך איתור מקורות מידע, שיפור הסגנון והניסוח, חידוד ודיוק הבקשות מהבינה המלאכותית (כגון ניסוח מדויק של פרומפטים) וכדומה. בכלל זה על המורה להדריך את התלמידים בפיתוח המיומנויות הנחוצות כדי לנצל טכנולוגיות בינה מלאכותית ביעילות. זה עשוי לכלול הוראת אוריינות מידע, ניתוח נתונים, חשיבה ביקורתית וכישורי פתרון בעיות.
- על המורים לטפח עקרונות, מיומנויות וכלים אשר יאפשרו שימוש ראוי בבינה המלאכותית והסתמכות עליה ככלי עזר:
  - לטפח כתיבה מתוך עניין תוך שימת דגש על הקול האישי של הכותב.
  - בתהליכי כתיבה יש לשלב חקר (שאלונים, ראיונות וכדומה) ולבסס אותה על תשתיות ידע נוספות.
  - בכתיבה יש לשלב קישורים חמים וכן להקפיד על אזכור מקורות מידע מהימנים.
  - בהסתמכות על הבינה המלאכותית יש לפתח ביקורתיות כלפי התוכן, הלשון והסגנון.
  - את תהליכי הכתיבה יש לבצע בסביבות מקוונות המאפשרות בקרה של הכתיבה בשלביה השונים.